

av

justisprotokoll nr. 21 (1799 - 1803) for Stjør- og Verdal
sorenskriveri, autorisert 30. januar 1799.

" Aar 1800 den 7de Julii blev Rätten sadt paa Gildsaas
Hytte i Hr Hytteskriver Breckes Huus og betjent af Soren-
skriveren med disse af den K: Foged udnævnte 4re Laugrættes-
mænd so: Iwer Pedersen Hougen, Niels Olsen Wolden, Iwer
Halvorsen Kjerkebye og Erik Jonsen Wolden - Alle eedsvorne,
for efter Hr Procurator Lies Tilstævning, at foretage en
Befarings eller Markegangs-Forretning over Merager Alminding,
beliggende i Merager Annex og Stordahlens Præstegjæld, hvilken
han med Fleere har tilkjøbt sig af H^e Majestæt.- Hvorda!
Procurator Lie mødte og fremlagde den af ham under 27de Maji
sidstleeden udstædte Stævning, som, med Sorenskriverens paa-
tegnede Berømmelse og Forkyndelse af Schogns Kirkebakke, er
saalydende under N° 1 - / Derefter fremlagde Lie, under N° 2,
en ligelydende Indstævning med paategnet Forkyndelse for
Dh^r Major Angell og Foged Lind, samt Attest om: at den er for-
kyndt paa Wærdahlens Kirkebakker, og under N° 3, blev atter
fremlagt en ligelydende Part af Indvarslingen med paategnet
Forkyndelse for Dh^{err}er Kjøb: Thoning, Fogden Berg, CancellieRaad
Rosenvinge og H^r General von Krogh paa Sælboe Werks Vegne, item
Attester om at samme er forkyndt fra Sælboe, Thydahlens og
Merager Kirokebakker. Af hvilke Indvarslings Documenter
N° 2 og 3, Lie ikkun begjærede Forkyndelses Paategningerne Læst
og Forretningen tiltaget saa Lydende: / Videre fremlagde Lie
hans under 3^{die} Maji sidstleeden udfærdigede Propotion, med
Dh^r Sælboe Werks Directeurers og Major Angells paategnede Ved-
tagelse til denne Forretning, som under N° 4, lyder saaledes: /

Lensmand Aagaard mødte og fremlagde i Rätten en under 4de Julii fra Fogden Lind skriftlig Foranstaltning til Indtagelse i Acten, ligesaa vedlagde Indlægs Skrivt af samme Dato - Disse 2de Documenter blev læste og under N° 5 og 6, lyder saaledes: /

For Major Angell mødte hans Fuldmægtig Erik Tømmeraas som fremlagde bemeldte hans Principals Skrivelse af 24de Junii sidstleeden, som under N° 7, lyder saaledes: / Derefter fremlagde Lie, som, Hoved-Grundvold for Forretningen, et til Lieut: nu Capitain Melkior Rosenwinge under 27de Novbr. 1799, udstædt K: Skjøde paa Merager Alminding med derved hæftede Extract af Skyldsætnings Forretningen over den 1 bemeldte Alminding liggende Gaard Bjørneg-Wolden; een Fortegnelse over Engeslætte-Skatten i bemeldte Alminding, og, Extract af den 1 Aaret 1788 over bemeldte Alminding afholdte Befarings Forretning, Alt under vedborlig Bekræftning af Reetsskriveren Hr Kammer-Raad Spliid, hvilket K: Skjøde, med vedhæftede Forretninger, blev læst, under N° 8, saalydende: / Lie derefter anmærkede: at den ved det K. Skjøde hæftede Gjenpart af den under 30te Julii 1788 holdte Forretning over Merager Alminding mangler Begyndelsen af hvad Justitz-Protocollen viiser, der ved denne Almindings-Forretning har været tilført, i hvilken Anledning Lie fremlagde en af den Constituerede Stiftamtmand Hr EtatsRaad Angell bekræftet Udskrift af de 1 Aaret 1788 afholdte Befarings-Forretninger, hvoraf erfares ved Merager Alminding, næsteften Laugrættets Tilførsel, at lyde saaledes: " Og blev da denne og følgende Dag taget i Besigtelse Merager Alminding. Man oplæste den under 20de Julii 1757 herover holdte Befaring, som vel for det meeste var overensstemmende med den ønskede - men for Tydeligheds Skyld, blev Markerne tættere fastsatte, saaledes: 7, Merager K: Alminding begynder ved Haløen etc:"

Det hele Øvrige, sagde Lie, er ordlydende med den ved Det K:

Skjøde hæftede Extract - Denne Udskrivt begjærede Lie derefter med Paategning tilbage; hvilket skeede; og erfarede Rätten, at de Ord som H^r Lie har tilført Protocolen ere anførte saavel i den nu anviste og af Stiftamtmanden bekræftede Udskrivt af Befaringsforretningen over Merager Almindig under 30^e Julii 1788, som i den af Lensmand Aagaard paa Fogdens Vegne nu anviste og af forrige Foged Arnet bekræftede Gjenpart af samme Forretning.- Derefter fremlagde Lie, under N° 9, en, af Stiftet bekræftet, Udskrivt af bemeldte Merager Almindings den 20de Julii 1757, afholdte Forretning, hvilken er saalydende: /

Fra Peder Bertelsen og Ole Ellevsøn Munkebye var Administrator tilsendt et af dem under 18de f.M. forfattet Tilsvare Skrivt, samt en imellem dem og Thomas Henningsen Aunet samt Lars Thomassøn Fundtounet oprettet Contract, dat: 1ste Martii sidstleeden; disse 2de Documenter bleve læste og indtaget, under N° 10 og 11, saaledes: / Lie, i Anledning af det fra Peder Munkebye fremlagde, sagde: at ligesom Peder Munkebye hverken ved Bevil- lings-Sæddel, eller paa nogen anden Maade, har Legitimeret sig berettiget til Fiskeriet i Vandet Færen, saa ligger og dette Vand i Merager Almindig, nogle Milles Strækning adskildte fra Schogns Præstegjeld og Munkebyes Ejendomme, for øvrigt lader det som Peder Munkebye selv ikke veed hvori hans Rettighed bestaaer, da han deels kalder Vandet Færen sin Ejendom og Deels taler om sin Brugsræt til dette Fiskerie; men da Vandet Færen ligger i Merager Almindig, saa protesterede Lie imod den af Peder Munkebye med Lars Fundtaunet og Thomas Ounet oprettede Contract og erklærede samme aldeles ugyldig, saa længe Peder Munkebye ikke paa lovlig Maade beviiser sin Rettighed dertil. Og hvorefter Lie fremlagde det af Hr Kapit: Rosenvinge under 3^{die} Maji sidstleeden til Comparenten og Kjøb: Staliin udstædte Skjøde paa den Halvedeel af Merager Almindig, som under N° 12 blev læst, saalydende: /

Hvorefter Lie begjærede: at Rätten ville være ham følgagtig til de i Befaringsforretningen af 1788 benævnte Grændseskæl imellem Merager Alminding og den modstødende Thydals Alminding, for saaledes at Continuere, fra hvor disse Almindinger sammenstøder ved Riigs-Grændse-Linien mod Sverrig, og hvilket Sted, i Følge een af Riigs Grændse-Kommissarierne Thodahl og Hjarne ved Haanden havende under 27de Septbr 1759 bekræftet Udskrift af Grændse-Beskrivelsen, er hvor Rangel-Elven overskjer Riigs-Grændse-Linien, og som vil befindes at harmonere med Grændse Befaringsforretningen af 1788, omskjøndt Rangel Elven deri ikke findes ^{be-} nævnt.- hvorefter Sorenskriveren med Laugrættet og de fleere benævnte Mødende begav sig fra Gilsaae Nytte og hen til det i Befaringsforretningen af 1788 benævnte Mærkestød Lillehammerklip, hvorfra Riigs-Grændse-liniens Strækning og det Sted hvor Rangel Elven overskjer samme tydelig kunde sees. Herfra kunde og sees den i Befaringsforretningen af 1788 benævnte Ena-Bogen; men da samme ligger næsten 1 Miils Strækning indover Riigs Grændsen paa den Svenske Siide, saa kunde samme ikke her antages eller følges som nogen Efterretlighed til Grændse-Skjæl; men Merager Almindings Mærke begynder, som meldt, hvor Rangel-Elven overskjer Riigs-Grændselinien og gaaer Linniebeent over snaue Fjeld-Rabber og unyttige Fjeld-Myhrer til den norderste høyeste Pyndt eller Bjergspidse af Lillehammerklip, hvor Retten opstillede een Compas og deraf erfarede at Directionen fra bemeldte Rangel-Elven til Lillehammerklip gaar i Væst mod Norden og hvilken Distance af Laugrættet blev skjønnet at være circa $\frac{1}{2}$ Miil. Foruden Reqvirenten Lie og Rätten havde og Lie her paa Lillehammerklip tilstøde som Udviisnings-Vidner Paul Jonsen Stoerdahlen og Jens Jonsen Aas, der sagde sig meget vel kjendt her paa Fjeldene og som udviste de her beskrevne Mærker. Fra Lillehammerklip gaar Mærket viidere efter bemeldte 2de Mands Udviisning, forbie Falkhytten paa Sammes Søndre Siide over snaue

Fjeld-Nyhrer og Moradser item over Skarpdahlslien og Lodolj-Elven igjennem noget Fjeldkradt efter Compasset i Nord-Væst til Norden og til høyeste Fong-Fjeldet eller Thydahls-Fjeldet.- Strækningen fra Lillehammerklip til Fong-Fjeldet blev skjønnet at være omtrent $1\frac{1}{2}$ Mill.- Da saavidt var arangeret var allerede den mørke Nat, hvorfor denne Forretningsvildere Fremme blev udsadt til i Morgen.-

Den paafølgende 8de Julii, continuerede denne Forretning af Sorenskriveren med de i Gaar benævnte Laugrættesmand - Ved Forretningen var ellers til stæde de samtlige i Gaar benævnte Mødende.- Fra Hr Fogden Berg blev Administrator overleveret et Pro Memoria af Gaars Dato, som her indtages under N° 13, saalydende: / Da Strækningen saavel fra Lillehammerklip til Fong Fjeldet som fra Fong Fjeldet til Noudtfjeldet overalt overskjær snaue Fjelde, Moradser og unyttig Jord, saa blev det anseet unødvendig her at etablere Mellem-Mærker i Linnien, saa meget meere som visse Strækninger af denne Linnie ikke lader sig befare; af samme Aarsag ansæes det og unødvendig at komme paa selve Fongfjeldet der desuden formødelst sin Høyde og stejle Situation er næsten ubestigelig; men ligesom Fongfjeldet er en af Mærkes Puncterne for Merager Alminding, saa findes og samme anført som Hovedmærke imellem Thydahls, Sælboe og Merager Almindinger i een af Leensmand Nordbye, efter Øvrighedens Ordre, fra 12te til 15de Septbr 1798 afholdt Befaringsforretning over Thydahls Alminding, af hvilken Forretning havdes een Gjenpart ved Haanden. Retten begav sig derpaa til Fjeldet Noudtfjeldet eller Noudtfjøset kaldet, som blev anviist af de medhavende Vidner Paul Olesen Norseth og Ole Jonsen Qvernmoen - Linnien fra høyeste Fongfjeldet hertil høyeste Noudtfjeldet gaar efter Compasset i Nord et Stræg mod Væsten, sc: over Ravnanen og Endeel af Ravnfjeldet item over flere snaue Fjelde og Nyhrer

samt over RoltElven og viidere op til Noudtfjeldet. I Rolt-Dahlen eller hvor Linnien overskjær Rolt-Elven og nogle ubetydelige Slotter som Arent Wælv af Sælboe, der nu mødte, sagde hidindtil at have brugt og som fremdeles forbeholdte sig Benyttelsen af den ubetydelig Deel deraf som nu ved denne Linnie kommer ind paa Merager Alminding; men hvorhos saavel bemeldte Arent Wælv som og den nu mødende Jon Woldseth af Sælboe vedgik Rigtigheden af; at Fongfjeldet er Mærke mellem Sælboe, Thydahlen og Merager, samt at Sælboes Alminding paa Væstre Siide gaaer fra Fongen over Noudtfjeldet til høyeste Skarven hvor Størdahlens Alminding modstøder. Paa høyeste Noudtfjeldet, hvor Retten nu opholdte sig, blev opsadt en Røse eller Steenvarde som Mærkes-Punct.-

Distancen fra Fondfjeldet og til Noudtfjeldet blev skjønnet for 1½ Mil. Fra Noudtfjeldet og til Skarven, som herfra tydelig kunde sees, gaar Linnien efter Compasset i Nord et Strøg mod Væsten, og da her imellem ligesaa var Lutter unyttige Fjelde og Morader blev det anseet unødvendig at etablere noget Mellem-Mærke.- Foruden den ommeldte Steenvarde blev paa sammes Søndre Siide hugget et Strøg med Kryz øver i det faste Bjerg paa Noudtfjeldet. Ved Nøedkomsten af Noudtfjeldet indtraf et overordentlig stærk Regn som gjorde viidere Befaring for denne Dag umuelig, da man maatte tage Herberge paa en i Fjeldet værende øde Sæterboelig.- Næstfølgende 9de Julii, om Morgenen Kl. 4, begav Retten sig paa Vejen til Skarven - foruden Reqvirenten Procurator Lie var følgende Leensmand Aagaard og Major Angels Fuldmægtig Erik Tømmeraas, samt de igaar benævnte Udviisnings Vidner Paul Olesøn Næsset og Ole Jonsøn Qværnmoe.-

Med meegen Møye kom man op paa det høyeste af Fjeldet Skarven, hvor en Steenvarde af Landmaaler Officererne for Lændeel Aar siden fandtes at være opsadt. Denne Steenvarde blev antaget for Mærkes-Punct, og ved at opstille Compasset blev man overtydet om

at Directions Linnien fra Noudtfjeldet og her til Skarven gaar i Nord et Strøg til Væsten, hvorhos man og herfra kunde see: at denne Linnie, som blev skjønnet at være omtrent 1 1/4 Mill Lang, heele Strækningen gaar over unyttige Fjeldmyhrer og Moradser.- Efter Almindingsforretningen af 1788 skulle Mærkeslinnien gaae fra Skarven i Nord til Wohlaklippen og Bradtbringen samt i Nordvæst til Findklippen; men her, nemlig paa Skarven, observerede Rätten, efter Vidnerne og Laugrettets Udviisning: at denne Deel af Forretningen 1788 er en Fejl; thi Wohlaklippen og Bradtbringen har man allerede under Passagen fra Noudtfjeldet her til Skarven passeret forbi, og det befandtes nu, at Wohlaklippen og Bradtbringen ikke ligger i Nord, men circa 1/2 Mills Distance i Sydøst her fra Skarven. Det nærmeste Hovedmærke som nu herifra efter den gjorde Forklaring, kan ansees som efterretlig, er Findklippen, som ligger i Nordøst et Strøg mod Norden fra Mærkesvarden paa Skarven - Linnien derhen gaar næd fra Skarven over det østre Soone-Vand, tæt ved Bitnæs og Gudaaens Sætre, som her ved Vandet ligger i Almindingen paa Linniens Østre Siide. - Derfra over Findklip-Fjeldet til Findklippen som ligger i den nordre Kant af Samme Fjeld. Distancen fra Skarven til Findklippen blev anseet for at være omtrent 1 1/4 Mill. Denne Distance, nemlig fra Skarven til Findklippen, modetøder Sonens K: Almindig i Størdahlen paa Linniens Nordvæstlige Siide, hvilket og stemmer overeens med den af Lensmand Aagaard ved Haanden havende Forretning over bemeldte Sonens eller Sonevasfosses Almindig.- Efter saavel Vidnerne som Laugrettets Forklaring, der samtlig sagde sig vel kjendt heri Fjeldene, er fra Findklippen over Fondfjeldet og til Skaarfjeldet ikkun enaue Fjeld-Rygge, som saaledes af Naturen skiller Almindingen fra Gaardene Langnæs, Bitnæs og Gudaaens Hjemrøste i Mørager - Efter denne Forklaring ville det være til ingen Nytte, men medtage lang Tiid at følge

Mærkes Linnien fra Skarven til Findklippen og derfra tilbage over Fondfjeldet til Skaarfjeldet, hvorfor man resolverede at tage lige fra Skarven og til Skaarfjeldet. Ved Ankomsten paa en af de østerste høieste Pyndter paa Skaarfjeldet blev Compasset opstillet, og befandtes da at Mærkes Linnien fra Findklippen og hertil Skaarfjeldet gaar, som før meldt, efter blotte Fjeldrygge, sc: over østre Kandt af Fjeldet Røshougen og vestre Kandt af Fondfjeldet linniebeent i Sør et Stræg mod Østen hertil Skaarfjeldet, hvilken Strækning blev anseet for 1 1/4 Mil. Paa bemeldte høye Spids af Skaarfjeldet blev opsadt en Røse eller Steenvarde til Mærkes-Punct og desuden hugget et Stræg efter Linnien med Kryds over i selve Bjerget. Fra denne Mærkes-Punct blev af Vidnerne viist Næsse-Sæter, som herfra tydelig kunde sees, og som fra Mærkes-Puncten paa Skaarfjeldet ligger liige i Sør omtrent en knap Mills Distance fra Skaarfjeldet. Denne Strækning blev opgaaet og etableret nye Mellem-Mærker, sc: strax man kom ned af Skaarfjeldet paa en liden Rye Stordahlsfjeldet kaldet blev opsadt en liden Steen Røse eller Varde og desuden mærket paa før-ommeldte Maade i selve Bjerget - noget længere frem ved Stordahlen, hvor nogle Slaatter fandtes, blev mærket ved at hugge et + i et der værende rundt Bjerg paa Sammes Østre Side, hvor Bjerget var blodt. Derefter gaar Mærket igjennem adskillige Slaatmyhrer over Elven Thorsbjørken hvor Bendeel Granskog fandtes, hvilken heele Strækning blev mærket ved at hugge Kryds i Træer, undtagen paa Skækelryen, hvor der paa førnævnte Maade blev mærket i selve Bjerget.- Ved Ankomsten til Næsse Sætter stødte Mærkes Linnien paa den vestre Nov af Paul Olesøn Næssets der staaende Fæe Huus. Herfra blev af forbenævnte 2de Vidner anvist Strækningen til Watteneelvolden, som ligger omtrent 3/4 Mil i Øst et Stræg mod Synden fra Næsse Sætter.- Da saavidt var passeret var Dagen forløbet, hvorfor man maatte tage Herberge paa en nærved værende Sætervold Natten over.-

Næste Dag den 10te Julii, kontinuerede Forretningen med samme Laugræt og overværende af de samme Personer som i Gaar.-

Allerede om Morgenen Kl. 5 begyndte Opgangen fra den i Gaar bemeldte Markes-Punct paa Næsse Sæter-Vold omtrent midt over Volden efter Compasset i Øst et Stræg mod Væsten, og blev da Linnien opmærket ved at hugge Kryds i Træer, undtagen paa Gomoelien hvor der blev mærket med et + i selve Bjerget, og saa viidere liie til Tomterne hvor Huuserne har staaet paa gamle Wattenelv-volden. Denne heele Strækning var for det meeste bløde Myhrer, hvoraf dog nogle bruges som Marcke-Slaatter. Fra Wattenelvvolden og til det Sted hvor Svartaaen falder i Gildsaaen ved Gildsaae Hytte anviiste Vidnerne Linnien at gaae i Sydost; hvilken Strækning, som kan være en god halv Mill, efter Compasset blev opgaaet over adskillige bløde Myhrer til Soupæ Sætervold, samt viidere igjennem nogle ubetydelige Slatter og bløde Myhrer til ommeldte Marke-Sted ved Gildsaae Hytte, hvilken Linnies heele Strækning blev opmærket i Træer samt et Sted noget Nordvest fra Ryvolden hvor Linnien stødte paa et Bjerg, som blev mærket med et +.- Hvem de mange forskjellige Slaatter har været brugt af, som Linnien overskjer i Strækningen fra Skaarfjeldet og her til Gildsaae Hytte, vilde blive altfor vidløftig her nøye at beskrive, da Slaatterne ligger omhinanden og bruges ej allene af samtlige Beboere paa Merager Elvens vestre Siide men og nogle Fleere; men ved at slutte den Deel af Almindingen som tilhører Sælboe Værk skal blive anført alle de Gaarders Navne, hvis Opsiddere bruge Slaatter i Almindingen, og hvorefter disse derom nærmere kan handle med Ejerne.- Ved Gildsaae Hytte blev Strækningen af Vidnerne udviist til Wohlvolden som ligger omtrent 1/2 Mill i Sydost et Stræg mod Sonden fra Gildsaae Hytte. Hr Hytteskriver Breche, som var tilstæde, forklarede: at foruden at selve Participanterne i denne Strækning ejer Almindingen paa Sødvestre Siide og Gaarden

Stordahlens paa Nordøstre Side, saa er og denne Mærkes-Linnie tilforn saa nøye bestemt, at der ingen Befaring behøves. Det Samme gjelder og om Mærkeslinnien fra Wohlvolden til Qvandskaaren hvilket sidstnævnte Sted er en liden Elv som overskjær Mærkeslinnien, hvorefter og videre til Dahlvohlen Sælboe Værks Participantere ejer Stordahlens Udmærk paa den ene og Almindingen paa den anden Side. Paa Grund af denne Forklaring blev resolveret at tage liige herfra Gildsaas Hytte til Mærkestødet Svartskaaren for derfra at optage Linnien tilbage til høyeste Dahlvohlen, hvorfra til høyeste Steenfjeldet er bestemt at etableres Mærke imellem Værkets og Major Angells Andeel af Almindingen. Og da Dagen hermed var forløben blev Forretningen udsatt til i Morgen.-

Den paafølgende 11te Juli, betimelig om Morgenen, begav Rätten sig, ifølge med Procurator Lie, Leensmand Aagaard, Erik Tømmeraas, samt Udviisningsvidnerne Jon Fossen og Lars Fundtoun, til Fjeldvohlen kaldet, hvor man udsøgte det Sted som efter Compasset ligger i liige Linnie imellem Wohlvolden og Svartskaaren i Nord Nordost mod Østen, og liigesaa i liige Linnie mellem høyeste Dahlvohlen og høyeste Steenfjeldet i Syd Sydost, hvilket Sted indtraf paa en Bjergrye af Fjeldvohlen tæt ved Sæterdahlen, hvor et Hovedmærke blev etableret, dels ved der at opsætte een Steenvarde og detsuden tæt ved Samme at hugge Mærke i det faste Bjerg saaledes: sc: et Strøg i Syd Sydvest mod Væsten til Wohlvolden, et Strøg i Syd Sydost mod høyeste Steenfjeldet og et Strøg i Nord Nordost mod Østen til Svartskaaren. Fra Wohlvolden og hertil dette nye Mærke ejer Sælboe Værk paa begge Sider, nemlig Stordahls Hjemmes paa Væstre og Værkets Deel af Almindingen paa Østre Side. Fra dette nye Mærke gaar Linnien, som meldt, til høyeste Steenfjeldet i hvis ØsterKant det træffer Riisgrandselinnien, og hvilken Grandselinnie det følger i Sydvest til Væsten til Riisgrands-Røset paa Støerplugs-Fjeldet og derfra efter bemeldte

Grændselinnie i Syd Sydost til Rangel Elven hvor man begyndte; hvilket er overensstemmende med fornævnte ved Haanden havende Extract af Grændse og Røse Beskrivelsen imellem Rigerne Norge og Sverrig for saavidt Merager Annex angaar - Og hvilken her beskrevne Deel af Merager Alminding, som indsluttes af de omforklarede Mærker, er hvad Sælboe Kaabberværk har tilkjøbt sig som Ejendom af bemeldte Alminding, da Linnien fra det nye etablerede Mærke paa Fjeldvohlen adskiller Værkets Part fra Hr Major Angells Andeel af bemeldte Alminding, og hvilket Skillemærke af Rätten nærmere blev bestemt ved at ophugge eller mærke Linnien i Trær fra det nye Mærke paa Fjeldvohlen og liige under eller til Foden af Steenfjeldet.- Inden den Strækning som saaledes tilhører Sælboe Værk har følgende Gaarde sine Sætre sc: Bitnæss, Gudaaen, Ytter-Wolden, Stoermoen, Løvlie, Næstvold, 2de Næsset, Gravfos, Bjerknæss, Qværnmoe og 2de Tømmeraas Gaarde, item Gaarden Fossen 2de Sætre. Viidere indtages bemeldte Deel af Almindingen adskillige meere eller mindre betydelige Engeslætter, som bruges af Opsidderne paa Gaardene Bitnæss, Næstvold, de 2de Næssets, Bratmoe, Stoermoe, Ytter Wolden, Qværnmoe, Aspaas, Graffos, Bjerknæs, Gudaaen, Løvlie og de 2de Tømmeraas Gaarde; herforuden er alle de Slaatter som Værket før havde bøjlet af Almindingen, item Gaarden Bjørnevolden med sine eene Mærker, der ogsaa indsluttes i denne Deel af Almindingen, tilligemed 2de Nyebyggere i Glugsdahlen-Leensmand Äagaard som ved den heele Befaring har været overværende, havde intet mod det passerede at erindre, især da intet af denne Strækning støder mod Størdahls Almindinger, undtagen fra Fjeldet Skarven til Findklippen, hvor Samme modstøder Sonevasfos Almindingen i Størdahlen, og hvor han ligesaa intet kunne have imod den nu bestemte Mærkeslinnie, da Wohleklippen og Bratbringen ikke ligger i den Strækning, men var allerede passeret forbi i mellem Noudtfjeldet og Skarven. -

Samme Dag den 11te Julii continuerede Forretningen med at befale Hr Major Angells købte Andeel af Almindingen. Da Lie frem-lagde, under N° 14, Hr Capitain Rosenvinges Skjøde til Hr Major Angell paa 3/16 Deele af Merager Alminding, dat: 3de Maji d:A: med vedhæftede bekræftet Gjenpart af det før under N° 8 indtagne K: Skjøde; hvilket Skjøde til Hr Major Angell paa 3/16 Deele af Almindingen er saalydende: /

I Overeensstemmelse med dette Skjøde og det under Forretningen før passerede, begynder Mærket for Major Angells Andeel ved Riigsgrændselinnien i Østre Kandt af Steenfjeldet og gaar over høyeste Steenfjeldet i Nord Nordvæst efter Opblækning i Træer til det nye etablerede M^ø: paa Fjeld-wohlen ved Sæterdahlen, hvor der, som formeldt, er opsadt en Steenvarde og hugget Mærke i det faste Bjerg, hvilken Deelelinnie kan udgjøre omtrent 3 Mills Strækning. Fra bemeldte Mærke paa Fjeldvohlen kunde Distancen tydelig skjønnes og sees over Svartskaaren ^{til} Mædsundstød, som blev anseet for 2 Mile, og hvilken Linnie gaar efter Compasset i Nord et Strøg mod Østen- Denne Mærkeslinnie gaar som meldt, over Svartskaaren og Tævel-Elven nær ved hvor Svartskaaren falder i Tævel-Elven og viidere i gjennem nogle Slaatter over Fjelddryer og Moradser til Mædsundstød. I Tævel-Dahlen eller ved Tævelelven er paa begge Sider temmelig goed Gran-Skov; Men da Major Angell og Med-Participanterne tilforn ejer Merager Bøygds Hjemræs paa Væstre og nu er bleven Ejer af Almindingen paa Østre Siide, saa blev det anseet unødvendig her at ophugge Mærkeslinnien. Man begav sig derfor til høyeste Pyndt af Fjeldklippen Mædsundstød som ligger tæt ved Søen Fjærgen paa dennes søndre Siide. Her, nemlig paa Mædsundstød, er af Landmaaler Officcererne, for Bendeel Aar siden opsadt en Steenvarde, som blev antaget for Mærkes-Punct. Ved her at betragte Situationen fandt Erik Tømmeraas paa Major Angells Vegne og Procurator Lie paa Hr Stalins og egne Vegne, at Mærkeslinnierne herifra ville

blive meget uordentlige om man Bogstavelig skulle følge Almindingsforretningen og de her indtagne Skjeder; thi, ved at gaae Nordvæst om Kulkjendahlen fra Fjærgen til Grændselinnien, ville blive en temmelig lang og kroget eller bøjet Strækning; ligesom og ved at gaae fra Madsundstød lige i Væst til Baadstenen som ligger nær ved hvor Kaabberaaen løber af Fjærgen og derfra i Nord til Lovlifjeldet, vil ligesaa blive en urimelig Vinkel; men for at jævne dette blev Lie og Tømmeraas paa Hr Major Angells Vegne foreenet om at bestemme Mærkerne saaledes: at Søen Fjærgen fra Foden af Madsundstød i Øster til Elvedraget som kommer af Haldejøen og videre efter bemeldte Elv til hvor Halsjøen overskjer Riigsgrændselinnien, bliver Mærket imellem Hr Major Angells Andeel paa Søndre og Lie & Stalins Andeel paa Nordre Side, hvorved heele Kulkjendahlen falder paa Lie & Stalins Lod - derimod gaar Mærket fra Madsundstød i Nord et Strøg mod Væsten, linniebeent til Lovlifjeldets Steenvarde, hvis Strækning kan være 1 1/4 Mil, hvorved Hr Major Angell til Equivalent for Kulkjendahlen faar til Merager Bøygde Hjemræs, ald den Slaat med viidere som ellers skulle tilfælde Lie og Stalins Andeel af Almindingen om Mærket skulle have gaaet i Væst Baadsteenen. Fra Haldejøen følger Mærket Riigsgrændselinnien i Sydvest til Sonden liige til Steenfjeldets Østre Kant, hvor man begyndte, og hvilke Mærker gandske indelutter Hr Major Angels Andeel af Almindingen, hvori, foruden Skovstrækningerne i og ved Tæveldahlen, ere 2 Beboere paa Tæveldahlsvoldene. Følgende Gaarde af Merager havt Sætre i denne Deel af Almindingen ac: Dahlenæs 2de Sætre, Riisvold 1, og Øver-Brende 4re; alle disse benævnte Gaarde have og Slaatter i denne Deel af Almindingen, og ligesaa de 3de Nustads Opsiddere hver en ubetydelig Andeel Slaat i denne Strækning.

Da saavidt var avangeret var det allerede langt ud paa Aftenen, hvorfor Forretningen blev udsat til i Morgen.-

Næste Dag den 12te Julii kontinuerede Forretningen; og hvor da, foruden de samtlige i Gaar Overværende ogsaa mødte Kjøbmand Hr Stalin - Man begyndte da med at befære Strækningerne omkring bemeldte Hr Stalin og Procurator Lies Andeel af Merager Alminding. Samme begynder i Halsjøen ved Riigsgrændselinnien og følger Samme omtrent i Væst til Elven som løber af Halsjøen, derefter følger det samme Elv i sine Bugter og Krumninger til Søen Fjærgen og videre omtrent i Væst efter bemeldte Søe, indtil liige under høyeste Mædsundstød; hvilken DeeLe Linnie hidindtil, som før meldt, adskiller Major Angells Andeel af Almindingen paa Søndre, fra Lie og Stalins Andeel paa Nordre Side. Fra Fooden af Mædsundstød, hvor Samme modstøder Søen Fjærgen gaar Markeslinnien omtrent 1 1/4 Mills Strækning i Nord et Stræg mod Væsten over Søen Fjærgen paa Væstre Side af Søen Langen igjennem Bendeel Marke-Slaatter, hvor Linnien blev opmærket i Træer, og deels over unyttige Fjeldryer til høyeste Løvliefjeldet. Paa Løvliefjeldet fandtes en af Landmaalerne for Bendeel Aar siden opsadt Steenvarde som blev antaget for Markes-Punct - her blev Compasset opstillet og hvor Lie fremstillede som Udviisningsvidner Lars Fundtounet og Hans Pedersen Færen. Herfra kunde ej alleene tydelig sees den heele Strækning tilbage til Mædsundstød, men disse Vidner udviste og Fjeldet Klinningen, som ligger i Nord-væst et Stræg mod Norden omtrent 2 1/2 Mill herfra Løvliefjeldet; men som efter den ved det K: Skjøde hæftede Befaringsforretning, er det nærmeste Hovedmarke her fra Løvliefjeldet. Og da Strækningen derhen viises at gaæ over Lillefundesøens Nordre Ende og derefter igjennem nogle Slaatter, Myhrer og Moradser og Fjeldryer som er vanskelig at befære og som man følgelig ikke i Dag kunne overvinde, hvortil kommer at en Savbesigtelse er berammet at foretages næste Mandag den 14te Julii ved Færen, hvorhen det altsaa er en Nødvendighed at reise; Saa blev denne Markegangs-Forretning udsat til næstkommende Tiersdag den 15te Julii,

hvilket tjener Laugrættet af samtlige Vedkommende til
Efterretning.-

Ørum. I: Hougen.- N: Wolden - I: Kirkebye.- E: Wolden."

91^b. " Aar 1800 den 15te Julii, continuerede Almindings Befaringen,
efter Udsættelse fra 12te d:M:, med samme Laugrættesmænd som før
meldt.- Reqvirenten Procurator Lie var tilstæde og ligesaa
hans Medejer Hr Stalin; Leensmand Aagaard var som før, efter
Stiftets og Fogdens Ordre, nærværende; Ligesaa mødte og Erik
Tømmeraas paa Hr Major Angells Vegne.- Det første som blev fore-
taget var, at opgaae Mærket Linniebeent fra Løvliefjeldet til
Fjeldet Klinningen, i hvilken Strækning der, Nordvæst for Lille-
fundsøen lit Sønden for Katberget, blev Mærket med at hugge Kryder
i det faste Bjerg, samt paa væstre Side af Dahlen paa samme Maade
mærket i en stoer Steen; ligesaa een Steen oppaa Tranghalsen
kaldet, og nokien Bjergpyndt ved Fooden af Klinning Fjeldets
Strækninger. Imellem disse faste Mærker blev heele Linnien
mærket i Træer hvor Samme fandtes. Denne Linnie gaar ellers,
som før meldt, over Nordre Ende af Lillefundsøen og derefter
igjennem nogle Slaatter tilhørende Aune, LilleKrogstad og Klockhaug.
Derefter kom man paa høyeste Klinningfjeldet til en der opsadt
Løndmaalers-Varde som her blev antaget for Mærkes-Punct; men da her
imidlertid sammentrak en saa stærk Taage at man herfra ikke kunde
see til nærmeste Mærkespunct, saa maatte Forretningen udsættes
til i Morgen.- Næstfølgende 16te Julii, betimelig om
Morgenen, continuerede Forretningen; Hvor da, var tilstæde,
Alle i Gaar benævnte - Man begav sig da atter op til Steenvarden
paa høyeste Klinningen, hvorfra Udviisnings-Vidnerne Lars Fundtounet
og Ole Reenaen samt Hans Pedersen Færen udviiste Mærkestædet
Haløen, som ligger i Væst mod Sønden henved 3/4 Mill fra Klinningen
hvor Mærket gaar over Fjeldryer og unyttige Moradser samt igjennem
nogle Slaatter, som, baade i Hjemrøsten og hvad Almindingen til-

hører, har været brugt af Gaarden Hougens Opsiddere, og i hvilken Strækning altsaa blev anseet unødvendig at etablere noget Mellemmærke. Fra Hovedmærkestædet Haløen gaar Mærket, efter Compasset, i Nordost mod Norden igjennem nogle Slætter, som har været brugt af Iver Haugen, over Floen Røen kaldet, samt til - og over - Mærkestædet Broudhøelbækken, derfra i lige Linnie over en Bjerg- Rye samt over Stoerbækken og Lillevaaryen hvorefter det træffer Forelven ved en Krog strax Væstenfor Reenaasen og Haugens Sætter- vold, hvorefter Mærket, omtrent i Samme Linnie, følger Forelven til Fährsøet, hvilken Linnie heele Vej blev opmærket i Træer for saa vidt Samme fandtes. Strækningen fra Haløen til Broudt- høelbækken blev skjønnet for 1/4 Mil og derfra til Fährsøet for omtrent 1 Mil. Fra Mærkestædet Mødsundstød eller Søen Fjærgen forbi Løvliefjeldet, Klinningen, Haløen og til Broudhøelbækken opgav Udviisningsvidnerne og Major Angells Fuldmægtig Tømmeraas, at heele denne Strækning paa Væstre og Sydvæstre Siide er Merager Bøygds saakaldte Hjemrøs eller Hjemmark, Hr Major Angell og Med- ejere tilhørende; Men Tømmeraas havde intet imod de her beskrevne Mærker at indvende, da han, paa sin Principals Vegne, veedtog Samme som rigtig.- Fra Fährsøet til Soelhaugberget, som fornevnte Vidner udviiste, gaar Mærket i Sydost, fra Nordre Bugt af Øset, efter Opblækning i Træer over 2de smaa Landtanger og derefter følger Strandkandten af Fährsvandet paa Sammes Nordre Siide liige til Soelhougberget som ligger tæt ved Vandet, og hvilken Strækning fra Fährsøet skal være omtrent 3/4 Mil. Med det saaledes passerede var Dagen forløben, hvorfor Forretningen blev udsadt til 1 Morgen.- Den paafølgende 17ⁿ Julii kontinuerede Forretningen med samme Laugrette; og hvor da, ej alleens Procurator Lie og Hr Stalin, men og Leensmand Aagaard tilligemed fornødne Udviisningsvidner, var nærværende.- Fra Soelhougberget blev af Lars Fundtounet og Hans Fæhren udviist Strækningen over Stoer-

myhrryen til høyeste Krogfjeldet som gaar i Øst et Stræg mod Norden og som fra Soelhougberget blev opmærket i Træer Linniebeent skraas over Steenselveu og viidere igjennem Skougen til Stoer-myhrryen, hvorefter Mærkeslinnien gaar over Stoermyhrryen i dens Nordre Kandt til høyeste Kraagfjeldet hvor en Landmaalervarde fandtes opsadt og som der blev an-taget for Mærkespunct. Strækningen hertil fra Soelhougberget blev anseet for omtrent 1 Mill. Fra Kraagfjeldets Varde gaar Mærket i Sydost mod Østen over Bjerge og unyttig Fjeldmark omtrent 1/4 Mill til Mærkestædet Tuven. Ved Ankomsten paa Tuven fandtes og een Steenvarde opsadt, som Laug-rættet og medhavende Udviisningsvidner sagde: har staaet fra gammel Tiid og, efter Siigende, skulle være Mærke imellem Suul-byggerne paa Nordre og Merager Alminding paa Søndre Siide.-

Fra Tuven blev Mærkeslinnien udviist at gaas i Øst mod Sonden omtrent midt over begge Suulsæerne og videre over unyttig Fjeldmark til Stoersjøsund, hvor det træffer Riiggrændeelinnien, som fra Tuven kan være omtrent 1 Mill. Fra Stoersjøsund følger Mærket Riiggrændeelinnien i Sør deels lidt Væstlig og deels Østlig, i Overensstemmelse med før ommeldte bekræftede Extract af Grænde-beskrivelsen, liige til Halsjøen hvor Lie og Stalins Andeel af Almindingen begyndte, og hvilke Mærker gandske omgiver bemeldte Lie og Stalin saa kaldte Nordre Deel af Almindingen; hvilken Strækning indeholder heele Vandet Fahren, Seen Langen, samt Eendeel af Sæerne Fjærgen, Halsjøen, Suulsjøerne og Lillefundseen. I denne Strækning har følgende Gaarde af Merager sine Sætre sc: de 3de Mænd paa Nustad 2de Sætre, item Gaardene Aune, Evjen, de 2de Brende Gaarde, de 3de Meragers, de 2de Yttre-Øyen, de 2de Stoer Krogstad, Kirkebye, Paulenæsset, 2de Fundtounet, samt Reenaasen, Rønningen, Hougen og Lille Krogstad; derforuden har Ole Faaren og Lars Folloen af Wærdahlen ogsaa Sætret her i nogle Aar. Ved Fæhrsvandet inden ommeldte Strækning har for nogle Aar

siden etableret sig 4te Nyebyggere, sc: Guttorm Olesen paa Lilleaamoen, Hans Pedersen paa Lilleaabakken, Halvor Iwersen paa Nøstmoen og Ole Torstensøn paa Suulaamoen; hvilke alle endnu ere der boende; detsuden begyndte og Otter Jonsen for nogen Tiid siden at rydde sig Boepæl paa Langnæsvolden; men denne Otter Jonsen er nu for nogen Tiid siden Død. Foruden ommeldte Nyebyggere ved Færen har og følgende Gaarde af Merager brugt Slaatter i denne Deel af Almindingen, sc: de 3de Nustad, Riisvold, Aune, Evjen, de 2de Brende, 3de Meragers, 2de Yttre-Øyen, 2de Stoerkrogstad, Kirkebye, Rønningen, 2de Fundtounen, 2de Lillekrogstad, Hougén, Østre-Øyen og Paulsnæsset samt Reenaen.-

Leensmand Aagaard, som fra først til sidst har været overværende ved denne Mærkegangsforretning, vedgik Rigtigheden af at den var fremholdt gandske overeensstemmende med, ^{den} under 30de Julii 1788, afholdte Almindingsforretning som i det her inden Forretningen oplæste K: Skjøde er lagt til Grund for Merager Almindings Salg, og følgelig kunde han, fra den Siide betragtet, intet have derimod; men, ved at konferere disse Grændsemærker med de navngivne Mærker som skal omgive de modstødende K: Almindinger, i Følge den ham af Fogden meddeelte Udskrift, sagde Aagaard, han maatte efter Pligt anmærke: At der fandtes adskillige Uovereensstemmelses. Saaledes findes der i en under 13de Septbr 1787 afholdt Forretning over den saa kaldte Fæhrs Alminding, Wærdahlen tilhørende, at Samme skulle begynde " fra Fæhrs-Elven og gaar langs med Fæhrs Vandet Øst over til det Sted hvor Suulsøesaaen falder i Fæhrsvandet, langs efter Suulsøesaaen til Suulsøerne, derfra i Øster lige til Grændselinnien som gaar over Stoersjøen, fra Grændselinnien Nord til Suulkleven gaar Mærket i Fæhrs-Elven hvor Almindingen begyndte." I Følge heraf skulle denne saa kaldte Fæhrs Alminding fra Fæhrsvandet ved Suulsøesaaen til Suulsøerne og derfra tilbage over Tuven. Kraagfjeldet. Stoermyhrryen og til Soelhougberget, samt

derfra igjen til Suulsjøaaen, gaar ind i den nu beskrevne Merager Almindings Strækning.- Viidere sagde Aagaard, fandtes Beskrivelse over Wigdens eller Riisvoldfos Alminding i Størdahlen, af 29de Julii 1788, at Samme Alminding begynder " fra Elsvadfossens Bæk i Sonden til Hjemdahlen samt til den stoore Steen paa Højden af Hjemdahlen Søndre Side hvor Merager Alminding møder, herfra i Øster til Bratlien og Haløen, viidere i Nord til Fundsøedahlen samt i Nordvæst til Stoerbækken, i Væster til Lillevasryren og Grønvohlen, i Sonden til Hvidsteenvohlen, fremdeles i Sydvest til Elsvadfossens Bæk, hvor man begyndte." Fra Haløen til Lillevasryen sagde Aagaard, han fandt at disse Almindingsmærker stemmer overeens; men, ligesom her er bleven opgivet at Merager Hjemrøes gaar 1/4 Mill i Nordost mod Norden fra Haløen til Broudt-høelbækken, der altsaa skulle gaar ind paa Riisvoldfos Alminding; saa træffer heller ikke Riisvoldfos Alminding Merager Alminding ved Hjemdahlen, da dette Sted virkelig modstøder Merager Bøygds Hjemmark og er beliggende langt fra Merager Alminding. Overalt gjør disse Uovereensstemmelser ingen Forskjel i de her under Forretningen beskrevne Mærker for Merager Alminding; Men een under samme Dato, nemlig 29de Julii 1788, beskreven Forretning over Elsvadfossens Alminding i Størdahlen opgiver dens Mærker at begynde "ved Elsvadfossens Bæk, da den her værende Skov strækker sig til omliggende snaue Fjeld, fra Fæhrvandets gaar den i Sydvest til Ulvstadbækken som grænder til Almlievohlen og følger samme Bæk ned til FæhrsElven lige til ElsvadfossBæk hvor denne Alminding begyndte." Denne beskrevne Strækning, sagde Aagaard, vilde da ej alleene indtage det meeste af før ommeldte Fæhrs Alminding fra Wærdahlen, samt det meeste og især det nyttigste af Merager Alminding, men den ville og gandske opsluge den heele næst før beskrevne Wigdens eller Riisvoldfos Alminding, da den indeholder heele Skovstrækningen af 3 & 4 forskjellige Almindinger som een

Gang i Tiden skal have været bexlet til Elsvadfossens nu needlagde Sav. Disse Uovereensstemmelser i ommeldte beskrevne Almindingsgrændser har Aagaard, sagde han meattet anmærke, og hvorunder han reserverede hans Majestæt Kongens Ræt i alle Maader.-

I Anledning af Leensmand Aagaards Anmærkninger, for saavidt Wærdahlens saakaldte Fæhrs Alm: angaar, fremlagde Lie een af forrige Foged Peter Arnet den 20ⁿ Decbr 1757 udstæd og den 7ⁿ Feb^r 1758 tinglyste Bexelseddel til Sivert Paulsen, Hans Ytter-Øyen, Henning Paulsen og Ole Hansen Evjen af Merager, som under N° 15, blev læst saalydende: X Herved, sagde Lie, er det beviist, at den Strækning som i Wærdahlens saa kaldte Fæhrs Alminding, 1787 er optegnet at gaae ind i Merager Alminding, allerede 1757 hørte Merager til.- Derefter fremlagde Lie under N° 16 en af Stættet bekræftet Udskrift af en den 15ⁿ Julii 1757 afholdt Forretning over Elsvadfossens Alminding, som er saalydende: X Med denne Forretning sagde Lie, er det beviist at Elsvadfossens Alminding ikke strækker sig Længere op end til Fæhrs-oset og naar denne Forretning af 1757 holdtes efterretlig, da har Elsvadfossens Alm: sin Strækning uden at gaae ind i Wærdahlens, Meragers eller Riisvoldfossens Almindinger,, som dens Uefterretlige Beskrivelse af 1788 syenes samtlig at ville opsluge; Men Lie sagde: at han med goed Grund kan suponere at Aarsagen til Elsvadfos Almindingens Uefterretlige Beskrivelse 1788 maae være at Rættten den gang ikke var paa Stædet, men holdte Forretningen i Stuen langt fra Almindingen, da Laugrættet, ved Opgivelsen maae have tænkt paa den Skovstrækning af 4 forskjellige Almindinger som har været bevilget til Elsvadfossens Sav, og til nogen Bestyrkelse herom viiser den, under N° 9, fremlagde bekræftede Udskrift af Merager Almindings Befaringsforretning den 20ⁿ Julii 1757, so: af bemeldte Alminding var Skoven som fandtes ved FæhrsVandet bexlet Cap: Wessell til Elsvadfos Sav. Overalt. sagde Lie, er det ham ligegyldig

hvad andre Almindingsforretninger indeholder, da han og Medejere og alleene holder sig til Befaringsforretningen af 30te Juli 1788 hvorpaa det K: Skjøde grunder sig, og hvilket Documente, som Comparenten anseer for fuldkommen sikker Hjemmel, er lagt til Grund og nøjagtig fulgt ved denne Forretning, hvilket og Leenemand Aagaard har vedgaaet at være rigtigt. Hvorefter Lie begjærede denne Forretning sluttet og sig informa beskrevet meddeelt.-

Da ingen havde viidere ved denne Forretning at erindre blev Samme saaledes sluttet, og Rätten derpaa ophævet.-

Ørum. I: Hougen. N: Wolden. E: Wolden. I: Kirkebye. - "

Rett utskrift.

Trondheim, 15. november 1966.

Alf H. H.
statsarkivar